

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 03.03.2025 nr 1-4/25/1014

Meie 17.03.2025 nr 2-2/2025/0303

Arvamus taristuministri määruse „Nõuded ehitise ligipääsetavusele“ eelnõule

Kliimaministeerium esitas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (edaspidi TTJA) arvamuse avaldamiseks taristuministri määruse „Nõuded ehitise ligipääsetavusele“ eelnõu (edaspidi määruse eelnõu).

TTJA on eelnõuga tutvunud ja tänab võimaluse eest arvamust avaldada. TTJA tähelepanekud ja ettepanekud määruse eelnõuga seoses on alljärgnevad. Paksus kirjas on määruse eelnõu sätete sõnastustesse TTJA poolt tehtud muudatusettepanekud.

1. Määruse eelnõu § 2 lõike 1 sõnastust tuleb täpsustada eelkõige osas, mis puudutab ehitise kasutusotstarbe muutmist. Praeguse sõnastuse kohaselt tuleb määruse nõudeid kohaldada samas paragrahvis nimetatud ehitiste kasutusotstarbe muutmisel, aga mõeldud on ilmselt vastupidist olukorda – määruse nõudeid tuleb kohaldada, kui muud ehitised või nende osa võetakse kasutusele samas paragrahvis nimetatud ehitiste kasutusotstarbel. Lisaks oleks korrektsem, kui ehitamise liikide loetlemine algab sõnaga „püstitamine“, kuna eelkõige on uued ehitised need, mis peavad määruse nõuetele vastama.

TTJA sõnastusettepanek on: „(1) Määrusega kehtestatakse ligipääsetavuse nõuded käesolevas paragrahvis nimetatud ehitiste **püstitamisel, ümberehitamisel või laiendamisel ning muude ehitiste või nende osa** kasutusotstarbe muutmisel **käesolevas paragrahvis nimetatud ehitiste kasutusotstarvetele vastavaks**.“.

2. Määruse kohaldamisalast tuleks välja jätta raudteeinfrastruktuuri osad (vt RdtS § 3 lg 1) ulatuses, mis on reguleeritud teiste õigusaktidega. Raudteeinfrastruktuuri osade nõuded, sh ligipääsetavuse nõuded, on kehtestatud Euroopa Komisjoni määrusega nr 1300/2014 (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/1300/oj?locale=et>) ning majandus- ja taristuministri 09.11.2020 määrusega nr 71 „Raudtee tehnokasutuseeskiri“ (edaspidi TKE) ja lisaga 4 „Raudteeülesõidukoha ja -ülekäigukoha ehitamise, korrashoiu ja kasutamise juhend“ (https://www.riigiteataja.ee/akt/1110/8202/3006/KKM_m71_lisa4.pdf#). TTJA hinnangul puudub mõistlik põhjendus juba reguleeritud valdkonda täiendavalt reguleerida, eriti juhul, kui parameetrid erinevad.

Sellest tulenevalt tuleks määruse eelnõus teha järgmised muudatused:

- 1) Täiendada määruse §-i 2 lõikega 5.

TTJA sõnastusettepanek on: „(5) Määrus ei kohaldu raudteeinfrastruktuuri osadele ulatuses, mis on reguleeritud teiste õigusaktidega“.

- 2) Jätta määruse eelnõu § 2 lõikest 4 välja punkt 2 (raudteeülekäigukohad), kuna raudteeületuskoha nõuded on ette nähtud TKE lisa 4 punktis 2.
- 3) Muuta määruse eelnõu §-i 23 pealkirja, jättes sellest välja sõna „raudteeülekäigukohale“.
- TTJA sõnastusettepanek on: „§ 23. Nõuded ülekäiguraja teekattematerjalile, ohutussaarele ja jalakäijafoorile“.
- 4) Jätta määruse eelnõu §-ist 23 välja lõige 7, kuna raudteeületuskoha katte nõuded on reguleeritud TKE lisa 4 punktis 2.3.
3. Määruse eelnõu § 3 lõikes 6 toodud erisuste alla tuleks lisada ka § 2 lõike 4 punkt 3 (silla, estakaadi või tunneli osad, mis on kasutamiseks jalakäijatele), kuna mitmed rajatiste (eelkõige sõidutee ja raudtee) altläbipääsud on kombineeritud läbipääsud, et tagada rajatise ohutu ristumine nt matkajatele või looduses liikujatele mõeldud radadega. Reeglina on taolised altläbipääsud kombineeritud kasutamiseks nii jalakäijatele kui loomadele, mistõttu ei ole nende puhul otstarbekas rakendada ligipääsetavuse nõudeid. Määruse eelnõu § 2 lõike 4 punktis 3 nimetatud rajatiste osas, mis võivad olla ka raudteefrastruktuuri osad, on teiste õigusaktide regulatsioon vähene, mistõttu kohaldub määrus üldjuhul ka nendele.
- TTJA sõnastusettepanek on: „(6) Käesolevat määrust ei kohaldata § 2 lõike 4 punktides 3, 5 ja 6 nimetatud rajatise puhul, kui selle asukoht või kasutusotstarve ei võimalda ligipääsetavuse nõudeid kohaldada.“.
4. Määruse eelnõu § 8 ei sisalda eeldust, mille kohaselt on lifti ligipääsetavuse nõue täidetud, kui lift vastab standardi EVS-EN 81-70 või samaväärsetele nõuetele. TTJA hinnangul võiks see eeldus määrusesse siiski sisse jääda, et suunata ehitajate liftivalikut. Võrreldes määruse eelnõu §-is 8 sätestatud nõuetega on standardis EVS-EN 81-70 mitmeid täiendavaid nõudeid, mis tagavad lifti parema ligipääsetavuse (nt ukSED peavad olema ajamiga, kabiinis peab olema käsipuu, juhtnuppude asukoht kabiinis jms).
5. Määruse eelnõu § 8 lõikes 8 tuleks üheselt selgelt öelda, et nõuded ei kohaldu ka muule paiksele lahendusele, ning lisada nende näitlik loetelu. Näitlik loetelu on vajalik, et oleks aru saada, millist tüüpi seadmetele ja masinatele lifti nõuded ei kohaldu. TTJA leiab, et muu paikse lahenduse näitlik loetelu peaks sisaldama platvormlifti ja kruvilifti.
- TTJA teeb ettepaneku sõnastada säte: „(8) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–7 sätestatud nõuded ei kohaldu invatõstukile ja muule paiksele lahendusele nagu platvormlift või kruvilift. Kui erinevate tasapindade vahel tagatakse liikumine invatõstuki või muu paikse lahenduse abil, peab selle kandevõime olema vähemalt 300 kg.“.
6. Määruse eelnõu § 10 lõikes 1 tuleks sätestada, et trepp on kahe või enama astmega tõus, kuna liikumiskõrgusega inimesel on juba kahe astme läbimiseks nii käsipuu kui kindla jalgealuse tuge vaja. Samuti on rulaatori kasutajal keeruline kahest astmest üles minna. Seega on vajalik vähemalt ühe käsipuu olemasolu juba kaheastmelise trepi puhul, kuna käsipuu suurendab oluliselt ligipääsetavust ja ohutust.
- TTJA sõnastusettepanek on: „(1) Trepp on käesoleva määruse tähenduses kahe või enama astmega tõus.“.
7. TTJA märgib, et määruse eelnõu § 11 lõigetes 5 ja 6 sätestatud nõuetele vastamise osas tuleks ette näha erisus juhuks, kui nende nõuete täitmine ei ole võimalik, otstarbekas või mõistlik. Hoonete osades, kus ei ole võimalik paigaldada kahte paralleelset käsipuud (ülemine kõrgusel 900 mm ja alumine dubleeritud käsipuu 600–700 mm kõrgusel), võiks TTJA hinnangul erandkorras lubada mõlemale poole ühe käsipuu paigaldamist 800 mm kõrgusele. Sellisteks

hoonete osadeks on näiteks evakuatsioonitrepikojad ja muud alad, mis ei ole igapäevases kasutuses, kuid kus on oluline tagada ohutu liikumine evakuatsiooni korral. Selline lahendus vastaks erinevate kasutajate vajadustele, pakkudes piisavat tuge nii lastele, lühemat kasvu inimestele kui ka eakatele.

8. Määruse eelnõu § 16 lõikes 5 tundub teine lause üleliigne ja tuleks sättest välja jätta. Säte räägib välisustest, aga korteris paiknev leiliruumi uks ei saa kuidagi olla välisuks. Vastavalt tuleks korrigeerida ka määruse eelnõu seletuskirja.
9. Määruse eelnõu § 21 lõike 1 sissejuhatavat lauset tuleks muuta selliselt, et sama paragrahvi lõigetes 3-5 sätestatud nõuded kohalduksid ka mitteelamu parklates asuvatele puudega inimese sõiduki parkimiskohtadele.

TTJA teeb ettepaneku säte sõnastada: „(1) Liikumis- või nägemispuudega inimest teenindava sõiduki või liikumispuudega juhi sõiduki (edaspidi üheskoos *puudega inimese sõiduk*) parkimiseks peab mitteelamu parkimiseks ettenähtud alal (edaspidi *parkla*) olema **käesolevas paragrahvis sätestatud nõuetele vastavaid parkimiskohti** vähemalt:“.

10. Määruse eelnõu § 21 lõiget 2 tuleks muuta selliselt, et ei oleks kohustuslik iga erivajadusega inimese liikumiseks kasutatava või kohandatava korteri jaoks rajada puudega inimese sõiduki parkimiskohta. Tiheasustusaladel, kus parkimiskohad on aktuaalne teema, on parkimiskohti oluliselt vähem kui kortereid ja enamasti ei kuulu need ka konkreetse korteri juurde, mistõttu ei ole otstarbekas puudega inimese sõiduki parkimiskohta ette näha iga kohandatava korteri juurde kuuluvana, vaid mõistlik on ette näha neid kortereid teenindavad parkimiskohad protsendina sarnaselt määruse eelnõu § 21 lõikele 1. Näiteks kui Tallinnas Sõstra tänaval asuva kortermajaga, kus on üle 130 korteri, sarnases majas on 10% ehk 13 ligipääsetavat korterit, siis 13 spetsiaalse parkimiskoha rajamine on ebaproportsionaalne. Seda enam, et isiklike puudega inimese sõidukeid on liikumisraskustega inimestel pigem üksikutel.

TTJA sõnastusettepanek on: „(2) Käesoleva määruse § 14 lõikes 3 nimetatud korteri **teenindamiseks ette nähtud** parkimiskoht peab vastama käesolevas paragrahvis sätestatud nõuetele.“.

11. Eespool punktis 3 tehtud ettepanekust tulenevalt on vajalik muuta ka määruse eelnõu § 25 lõiget 1 ja ette näha erisus määruse § 3 lõikes 6 sätestatud juhu esinemise puhuks. Kui määruse § 2 lõike 4 punktis 3 nimetatud rajatise asukoht või kasutusotstarve ei võimalda ligipääsetavuse nõudeid kohaldada, siis puudub vajadus ligipääsetavuse nõudeid kohaldada ka nende rajatiste juurde viivate pääsude puhul. Ühtlasi tuleks määruse § 25 lõikest 1 välja jätta sõna „reisijateplatvorm“, kuna see on raudteeinfrastruktuuri osa ja selle ligipääsetavuse nõuded on TKE § 12 lõikega 1, mis viitab standardile EVS 867 „Raudteelased rakendused. Reisijate ooteplatvormid“.

TTJA teeb ettepaneku sõnastada säte: „(1) Pääs jalakäijatele kasutamiseks mõeldud sillale, estakaadile **ja** tunnelisse peab olema varustatud kaldtee, lifti või muu samaväärse lahendusega, **välja arvatud käesoleva määruse § 3 lõikes 6 sätestatud juhul**.“.

TTJA täiendavad ettepanekud seoses määruse eelnõuga on järgmised:

1. TTJA hinnangul tuleks kõrghoonete (9 korrust või enam) ligipääsetavuse tagamiseks kaaluda vähemalt kahe lifti nõude kehtestamist. Juhul, kui üks lift on mingil põhjusel kasutusest väljas, on kõrgemate korruste ligipääsetavus tagatud teise liftiga.
2. Arvestades praegust riigi julgeoleku olukorda on järjest aktuaalsem uute varjendite ja varjumiskohtade rajamine. Sellest tulenevalt on vajalik mõelda ka nende ehitiste

ligipääsetavuse küsimusele. TTJA hinnangul peaksid uued avalikud varjendid ja varjumiskohad vastama vähemalt minimaalsetele ligipääsetavuse nõuetele eelkõige liikumisraskustega inimeste jaoks.

3. Kuivõrd võrreldes kehtiva ligipääsetavuse regulatsiooniga tehakse määruse eelnõus mitmeid põhimõttelisi uuendusi (fookus suunatakse kogu elanikkonnale, laieneb kohaldamisala (nt kortermajad) ning paindlikkuse tagamiseks nähakse ette erisusi), toob see TTJA-le kaasa märkimisväärse töökoormuse kasvu (järelevalveobjektide hulk suureneb olulisel määral, tuleb teha rohkem teavitustööd, erisustega seoses kasvab nõustamiste arv jms). Sellest tulenevalt on vajalik tagada TTJA-le lisarahastus täiendava tööjõu palkamiseks, et suureneva töömahuga toime tulla ning tagada menetluste ja nõustamiste kõrge kvaliteet. Täna tegeleb ametis ligipääsetavuse valdkonnaga 1 ametikoht.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristi Talving
peadirektor